

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKЦИИ ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

klasnąć temu należy; jednakże z warunkiem, żeby nie pozbawił Częstochów zakładu, który od początku swego istnienia tam się mieścił. Jeszcze jedno istnienca tego rodzaju w tej dzielnicy, niemal wszystkie inne zakłady dobroczynne skupione są w śródmieściu. Dom Starców tylko, znajdujący się na gruncie pierwotnie miejskim, który drogą zamiany przeszedł na własność Powiatowej Rady Dobroczynności Publicznej reprezentuje wraz ze schroniskiem paraliżików filantropów w okolicy Rynku Wieluńskiego i w sprawie przeniesienia go warto przypomnieć opinie ks. Kan. M. Fulmana, który na ostatnim posiedzeniu Rady Miejskiej wspólnie z gminą żydowską w czasie dyskusji nad zaśnięciem dla ochrony na Częstochówce zapożnaw obdarzaniu przywiezionej jednej dzielnicy na niekorzyść innej naprz. jak pod względem ochrony, Zawodzia. Tak samo niekorzystnie wpłynęłyby na Częstochówkę pozabawienie jej na rzecz śródmieścia instytucji, zroszej oddawana ze swą dzielnicą. To też ufać należy, że pogłoski, rozszewane na Częstochówce o zamierzaniem jakoby przeniesieniu Do domu Starców, są pozbawione wszelkiej realnej podstawy.

Ze szkół.
Instalacje dotychczas przy ul. Teatralnej nr. 9 Kursa Handlowe W. Nasalskiego przeniesione zostały na tę samą ulicę pod nr. 19a.

Zawody piłki nożnej.
Przypomniamy że w niedzielę 10 b. m. o godz. 3 po południu odbędą się na placu obok koszar Zawody przy ul. Szkolnej po drugą stronę Zawody piłki nożnej, w której udział wezmą dwaj zespoły, „Częstochovia I” i „Union II”. Zwycięzcy partii otrzymają w nagrodę order. Jak wiadomo dochoń przeznaczony jest na korzyść kuźni nr. 3.

Z biura komisji pośrednictwa w pracy.
Z Biura komisji pośrednictwa w pracy przy ulicy Dojazd Nr. 9 wyjechało zagranicę we wtorek 5 b. m. ogółem 84 robotników, w tem do fabryki 15 i do kopalni 19.

Zapotrzebowanie.
Biuro Komisji pośrednictwa w pracy Dojazd 9, ogłasza, iż poszukuje się: nauczycieli z niemieckim językiem i bony, również władającej niemieckim językiem, w miejscu; do budowy szosy w okolicy Katowic 50 robotników z placą 40 pf za godzinę;

do cegielni w Niemczech 20 mężczyzn z placą 4 mk dziennie, 10 chłopaków - 3 mk i 5 kobiet z wynagrodzeniem 2 do 2,25 mk, tam również potrzebna jest kucharka;

do fabryki brykietów 15 mężczyzn, placą mk. 3 do 3,60 i do Hubersbüttel 10 tożarów.

Zgłaszając się należy natychmiast do biura komisji pośrednictwa w pracy przy ul. Dojazd 9.

Pieniądze do odebrania.
W Biurze komisji pośrednictwa w pracy (Dojazd Nr. 9) są do odebrania pieniądze, nadeszłe w 1. 2 października dla następujących osób:

- 79 - Janina Franciszek - 29,11 mk,
- 79 - Franciszek Polak - 21,48 m, 79 - Matylda Straszewska - 41,94 m, 800 - Agnieszka Niedzielska - 21,66 m, 801 - Józef Sitek - 18,50 m, 802 - Mateusz Jimek - 18,15 m, 803 - Julja Szymala - 17,58 m, 804 - Piotr Olawa - 18,60 m, 805 - Józefa Kleidient - 25,50 m, 806 - Stanisława Sobczyk - 7,65 m, 807 - Franciszek Janik - 27,72 m, 808 - Franciszek Polak - 19,78 m, 808 - Matylda Staszewska - 39,81 m, 810 - Agnieszka Niedzielska - 19,94 m, 811 - Mateusz Niedzielski - 16,59 m, 812 - Piotr Olawa - 14,73 m, 813 - Stanisława Sobczyk - 15,30 m.

Po odbiór pieniędzy zgłaszając się należy do biura Komisji pośrednictwa w pracy przy ul. Dojazd nr. 9, w czasie między 10 rano a 2 po połud., zapamiętawszy numer poprzedzający nazwisko.

Listy do odebrania.
W biurze Komisji pośrednictwa w pracy (Dojazd nr. 9) są do odebrania listy dla następujących osób:

- 55 - Piotr Dadala, 92 - Marianna Grzyb, 93 - Maria Gongał, 94 - Gawron Marianna, 95 - Jambor Tomasz, 56 - Jaskólska Marianna, 57 - Janik Ignacy,
- 204 - Koch Laura, 205 - Koniarzka Ludwika, 206 - Kulik Michal, 207 - Kluczyński Wojciech, 208 - Kamieniec Jakób,
- 62 - Lisowska Walerja, 63 - Józefa Łuczwicka, 41 - Nocuń Franciszka, 42 - Niewista Józefa, 24 - Helena Osiepa, 108 - Przenioła Andra, 109 - Marjanna Przenioła, 110 - Antoni

Paszczewski, 111 - Piotr Puchała, 112 Teofila Ptaszyńska, 113 - Pawlik Stanisław, 51 - Bronisława Radomska, 52 Szozeban - Radecki - Józefa Walenta, 176 - Stomski Andrzej, 177 - Szuba M., 178 - Szymńska Janina, 179 - Świerczyńska Marianna, 180 - Strzywska Franciszka, 181 - Matylda Sosnowska, 84 - Maria Wochnik.

Działająca sztuka Zapolskiej w teatrze.
Dziś więc we czwartek ujrzymy znakomitą 8-aktową komedję Gabrielii Zapolskiej p. t. „Tragedia ludzi głupich” w wykonaniu artystów dramatycznego teatru Paryskiego pod kierunkiem p. T. Wolowskiego. Sztuka ta ma wszystkie zalety talentu Zapolskiej, a więc nader ciekawą fabulę, oryginalną akcję, charakterystyczną dosadność zwrotów i wyrażzeń, dowcipny humor i ciętą satyrę.

Sztuka ta grana będzie tylko raz jeden - dzisiaj i powtarzana nie będzie.
Bilety nabywać można w okolicznościach p. Błaszczyńskiego i p. Jackowskiego.

Z teatru amatorskiego.
We wtorek, w teatrze „Corso” przy wypełnionej po brzegi widowni odbyło się amatorskie przedstawienie pod reżyserją dyr. Wł. Glogera na korzyść kursów dla analfabetów w żydowskiej szkole rzemieślniczej. Trafny wybór sztuki, umiejętna reżyserja, oraz pilność i dobra wola wykonawców sprawiła, że sztuka „Na cel dobroczynny” szła bardzo dobrze, a więc w szybkim tempie i ze zrozumieniem. Postaci źle wykonanych nie było. Pomocną rolę czarował na wydzieleniu E. Emilia Wajntraubówna; słiznica wygładzała p. Janina Rosenberżanka; szlachetnie i pełną rolę matka p. Z. Wajntraubówna kreowała, a jednak p. Janina Kochówna, otwarczą z talentem trudną charakterystyczną rolę starej aktorki. Z rolami najlepszej wypadły Haberman i Koehertier w wykonaniu pp. Wacława Birnzwiga, Jana Ruffa i Mieczysława Kohna; w tonie utrzymali się też pp. J. i B. Helmanowie, Z. Gerichter i J. Zorski. Po przedstawieniu wywołanym wykonawców i p. Glogera, nie było końca.

Z ulicy Ciemnej.
Mającą przed sobą dużą przyszłość, dość gęsto, jak na boczną arterję, zamieszkała ulica Ciemna przedstawia dotychczas drogę przy pogodzie pełną kurza, podczas słońca zaś tak błotnista, że jest niemal nie do przebycia. Mieszkańcy jej po deszczu pozabawieni są przez czas dłuższy wszelkiej komunikacji z miastem. To też obywatela tamtejsi złożyli w Magistracie zbiorowe motywowane podanie z prośbą o doprowadzenie jej do porządku, na co oczekują pomyślniej odpowiedzi, nie wątpiąc, że tak dbały o porządek miejskie Zarząd miasta regulują już ulicę Jeonogórską, Corkiewną itd. w tej dzielnicy i Ciemną ulicę też uregulują.

Niebezpieczna studnia.
Na rynku Wieluńskim obok kapliczki znajduje się odkryta studnia, której cembrowina jest tak zniszczona, iż oparzyć się o nią łatwo zjechać w przepaść. Niebezpieczeństwo powiększa jeszcze to, że przy studni tej bawia się zwykle drobne dzieci. Konieczną byłaby naprawa bokuw tej studni, jak również jej nakrycie.

Uniwersytet warszawski.
Jak już donosiliśmy, gmachy b. szkoły głównej, w której mieścił się ostatnio uniwersytet warszawski, przeszedł od niegdy Sekcji szkół warszawskich przy Tow. kursów naukowych. Wraz z zabudowaniami objęta ona w posiadanie biblioteki, zbiory zoologiczne, biustów, figur gipsowych, laboratoria i pracownice.

Obecnie czynione są gorączkowe przygotowania celem doprowadzenia wszystkiego do porządku, z początkiem bowiem roku szkolnego mają być rozpoczęte wykłady uniwersyteckie.

Jak stwierdza raport nowego kuratora uniwersytetu, Rosjanie opuszczają gmachy tej wyższej uczelni, pozostawili je w niezbyt pomyślnym stanie.

Aule uniwersyteckie - zajęte były przez szpital, którego urządzenie nie zdołano zabrać Umieblowanie auli pozostało, co pozwala na szybkie doprowadzenie ich do pierwotnego wyglądu i na wznowienie wykładów.

Laboratoria i pracownice zostały zdekorowane. Brak w nich najciekawszych aparatów i przyrządów, jako to: mikroskopów, obiektów

Teatr „ODEON”
Program do wtorku 12 Października 1915 roku, (włącznie)
Dziś jedno z najwybitniejszych arcydzieł kinematograficznych
Otrzymało z Worszawy — z napisami polskimi

Modelka („La Femme Nue”)
Wielki dramat współczesny w 6-ciu częściach i 60 oddzielnych obrazach podług głosego utworu
Henryka Bataille'a.
W roli tytułowej Królowa kinematografu, przejmowana piękność Lidja Borelli.
Bajeczna grał Salachetny i wzruszający temat.

Część 1-sza: Modelka Leleffa.
Część 2-ga: Chucha i będko.
Część 3-cia: „Obrażona”
Część 4-ta: Majątek i siawa.
Część 5-ta: Rywałki
Część 6-ta: Głód jesienne.

Nie zwyczajne za znaczny koszt obrazu — Ceny miejsc zwykłe.

Salon Gorsetów „HYGIENA”
Częstochowa, II Aleja Nr 25,
Ostatnia nowość!
Gorsety i biusthaltery
fasony „JUNONA”

Wł. Pozostałość znajduje się w zaniedbaniu i wymaga do uporządkowania wielkiego nakładu pracy i pewnych kosztów.

Gabinet zoologiczny pozostał z wyjątkiem cenniejszych okazów zwierząt, które zabrano jeszcze na jesieni roku ubiegłego i wywieziono do Moskwy.

Ze służby uniwersyteckiej pozostało dwóch starszych dozorców i ze 40 osób służby niższej - Polaków, którzy wraz z rodzaimi mieszkają na terytorjum uniwersytetu i strzegą w nim porządku.

Z biblioteki wywieziono wszystkie rękopisy i t. zw. „białe krutki”. Które ostatnio były niewiele i zostały naleźć zabrane.

WŁADYSŁAW PRUS-NOWINA.

Zabobony naszego ludu.

Smiertelna rana.

Działo się to w okolicach Pałeczna w pobliżu Częstochowy dość dawno, ale starzy ludzie tej okolicy zdążyli wreszcie to jeszcze pamiętać. Gdzieś wśród lasów, jakie do dziś pokrywa już tam obszerny szmat ziemi, jest wioska, rzucana na piaszczysty, nieurodzajny wydmuch. Znana była na okolicę podówczas z tego, że była siedzibą starej Balbiny, lekarki i znachorki, wielkiej czarownicy. Chociaż spółkę miała z diabłem; chociaż ją widywano w noc Świętojańska nago biegającą przed wschodem słońca po łąkach, a w Boże Ciało na cmentarzu; choć w izbie u niej na piecu wysiadł wydmuch diabeł w postaci czarnego kota; choć, jak ktoś twierdził, latała co roku w noc kieżycową na opacie na zjazd czarownic w góry Świętokrzyskie, choć do kościoła szła jeno święcić siedem razy krędc dla praktyk diabelskich, a do powiedzi, aby komunikant zdobyć, przecież telefontem ją, choć niezdając ludzkom w różnych chorobach i dolegliwościach pomagała. Oswajono się z nią, nie bano, ale trzymane zdaleka, z respektem.

Cicho szczyta, choć mizernie, płynęło życie kmiotkom. Aż raz krwawo wydmuch zajął ciężką patryarchalną owę wioski. Powszedła tajemnicą było to, że młoda przystojna Gryzbowa, żona bogatego kowala, trzyma pod pantofem awego leciwego męża, wdowca, za którego z chętnością dla groza wyszła za mąż, że go bije i poniewierza, że rada by jaknajrychlej doczekać jego śmierci, że włoży się po nocach z fornałem dworskim, Frankiem, setnym chłopem, że katuje i głodzi swą pasierbicę, małą Marysię.

Grzyb, choć nie tak stary, często niedomagając, podejrzawał podobno żonę, że go czyni truje, lecz nikomu się prawie nie żalił. Aż raz na niego i Marysię ktoś urok rzucił, czy coś, bo straszne wrzody odkryły się im na karkach, od których w niespełna trzy dni pomarli. Niczyja, nie baba

to sprawka. Dano znać policji. Przyjechał strażnik, śledztwo zrobił, i półkę od kowalowej dostał, bo to talarów srebrnych w skrzyni pełno miała i pojechał. Wszystko zamieszili. Nijakiej sprawiedliwości.

Wieg znaleźli się ludzie, pewnikiem familia nieboszyzka i jednej nocy wpadli do kowalowej i tak sprali, aż się przyznała, że od Balbiny masę dostała, że nieboszyzkom na śnie szyje nasmarowała. Na drugi dzień ludzie ledwie żywa ją znaleźli, okno miała wybite, ciasto poranione, sześć niedziel poleżała w łóżku. Znałezli i Balbinę. Bilil ci ją coś załudę, bo zebra miała, potamała i bez zła leżała, tylko kot, a na ten przykład żył, kas się zapodział. Leplak ka jej do dziś ostro zapadła się, nikt tam nie podchodził nawet, smiając ją, jak zapowietrzona. Nocą cosci ci tam leży, a straża.

A i Gryzbowa nie nacieszyla się długim swoim zytym życiem, charlała, a w rok zmarła. Taki ci to koniec bywa, kto nie po chrześcijańsku żyje - zakończył znamaszczeniem opowieść siwowloty starzec.

Z czego sporządza owa masę straszna znachorka Balbina, trudno było dociec. Ludzie niewiadomi tych rzeczy mało wiedzą, znachorzy w obśnieniach bardzo skąpi skryci. Jedno nie ulega wątpliwości, że umieją oni z ziół, korzeni i innych rzeczy preparować grzyzacz, jadowne maści, lub piny, którymi zatrują organizm lub zakazają krew przez zembę czy to człowiekowi, czy bydłowi.

W skład tych preparatów, według jednego ze znachorów w Częstochowskiem, dla wywołania rany, nie dającej się zgoić, wchodzi proszek zmilonej kociści trupa ludzkiego, żółtami, wiotroję, gorczyca. Oczywiście, jak wiadomo, kropla, jadu trującego wystarczy dla spowodowania żądanego skutku.

Częstochowa, 12-IX-1915.

Rozmaitości.

Brak herbaty w Rosji.
W Rosji - jak stwierdzają pisma warszawskie z ostatnich dni - daje się odczuwać wielki brak herbaty zapasy której w składkach Moskwy zbliżają się ku końcowi; dowóz z Władywostoku przychodzi tak późno i nieregularnie, że handlowi herbatą grozi wielkie przesilenie. Z ta-

Stanisława Ostrowska
Po długich i ciężkich cierpieniach opatrzona św. Sakramentami zmarła dnia 5 b. m. przeżywszy lat 34.
Wprowadzenie swiok z domu przy ulicy Działej, 45 do kościoła św. Zygmunta nastąpi 4, 7 b. m. o g. 9. poczem nastąpi pochowanie zwłok na cmentarzu parafialnym. Na żądanie i obrzęd zapraszają krewnych przyjaciół i znajomych pozostali w głębokim żalu. 45 i 46 lat.

Kierownik Literacki F. J. Galiński.

Teatr „PARYSKI”
Dziś we czwartek
Tragedia Ludzi Głupich
w 3-ech aktach
GABRYLI ZAPOLSKIEJ.
Szczegóły w afiszach.
Bilety w outkarniach pp. Jackowskiego i Błaszczyńskiego.

nich gatunków już prawie nie ma na składzie, o czem donieśli wielcy kupcy swym odbiorcom. Zamówień z miesiąc mają nie można było wykonać. Wszystkie firmy musiały wysłać cenniki nowe z znacznym podwyższeniem cenami. Podwyższenie polegało w krajach produkujących; w Chinach, gdzie sezon się skończył, wzrosły ceny aż do 150 proc. i w Kalkucie rozpoczął się sezon bardzo wysokimi notowaniami, wskutek wielkich zamówień, szczególnie z Anglii. Dla handlu rosyjskiego jest południe dla tego bardzo krytyczne, bo nie można dostać pieniędzy za importowany towar, a importer musi za 19 funtów sterlingów płacić 145 rubli wobec 95 rubli w czasie pokoju.

Na grobie syna.
W Chodzieju w Poznańskiem krawcowa Strosińska udała się w rocznicę śmierci syna na grób jego celem złożenia kwiatów. Tam zaskoczył ją krwotok; umarła na grobie syna z kwiatami w rękę.

Przewodnicząca Chrześcijańska Przewodni GOSSETÓW
„JÓZEFA”
Nagrodozna Medalem CZĘSTOCHOWA, III-cia Aleja 46, róg Szkolnej Nr. 1.
gorsety koci paryskie i wiedeńskie higieniczne i do wywołania figury szelki do prostego tryzmatu biustonosze, pasy i t. d. Pranie, reperacja i przebarbianie. - Ceny umiarkowane. 1447

Doktor **BRONIATOWSKI**
Częstochowa, Nowy-Rynek 3, faleon 34.
Choroby skóra, płciowe, włośn weszczące i kożmiste lekarstwo. Przyjmuje od 9-12 rano i od 4-6 po połud. Poza tym w niedziele i święta wstrępnym SALWARSAN (HATA 623194) i w czasie trze na syfilis.

Stanisław Majewski
b. starszy felczer D. Ż. W. W.
Powrócił

Biuro podręcznictwa w pracy centrali mlecznej robotników na ul. Teatralnej Nr 28.
zawiadamiam: że odjazd wszystkich zapisywanych robotników - maszynistów, ślusarzy, kowali do fabryki cukru, do robót rolnych nastąpi w piątek, dnia 8 b. m., o godzinie 11 przed południem. 719-

Gruski pyszne
Bary Napoleona Dobra Ludwika 10 f. i 18 f. 50 k. Jedynopiekarni i mizmoje II 2 f. 50 k. p. Marmelada wyborowa iakr 50 kop. futek peloso: Ogród Halinów Władysława Zawady Skoła 20 róg Ciemnej.

Brozka na resorach, używana w dobrym stanie do sprzedania ul. Zielona 58. 726-
Kielceniaria M. Lipiękiej Otrzymała na skład Lorenc Kurk niemieckiego wszystkie kaszki. 0164-
Nuczylińska zmigła języki poszukuje lat- oji Skoła 58 m. 1. 123-

Korepetycyi - udzielam tanio III Aleja M 46 m. 7.
Okazyjnie do sprzedania w Bli- chowal pod wierzby od- szczy drzewo opadowe z porzuchem pal- niaszami amara po 15-160 za metr sześ- ciennej Kity można nabywać w sklepie p. Ka- terynki Częstochowa II Aleja M 39. 718-
Kartofle Silesia (bisto) i Wolinay 100 kilo z dostawo nie mniej 5 korcy. Szczegóły Jasnogóra 58. 718-